

T1 Tallinn-Narva maantee lõigu Maardu-Valgejõe km 17,4 kuni 62,4 eluslooduse seire

Uurimistöö lõpparuanne

1. **Töö teostaja:** MTÜ Studio Viridis Loodusharidus
2. **Eksperdid:** Lauri Klein ja Val Rajasaar
3. **Seire üldobjekt:** T-1 Tallinn-Narva maantee lõik Maardu-Valgejõe km 17,4 - 62,4
4. **Seire objektid:**
 - Jägala jõe sillaalune kallasrada km 26,6
 - “Musta Kassi” läbipääs km 29,8
 - Kahala läbipääs km 44,9
 - Kailu läbipääs km 46,4
 - Kolga läbipääs km 49,9
 - Valgejõe sillaalune kallasrada km 59,4
5. **Lisaobjektid:**
 - Metsariba enne Jägala ristmikku km 24,1
 - Jägala ristmiku tarade lõppemiskohad
 - Tallinna poolne Narva suunal (paremal)
 - Tallinna poolne Tallinna suunal (vasakul)
 - Piibe maanteel
 - Kaberneeme teel
 - Vanad teetruubid läbipääsude juures
 - Kogu Jägala ristmiku loomatara kahjustuste seire
6. **Seire periood:** 1. märts 2006 kuni 31. august 2006
7. **Seire töömeetodid:**
 - jäljeradade loendus, liigi ja liikumissuuna määratlemine;
 - ekskrementide loendus, liigi määratlemine;
 - teiste tegevusjälgede tähelepanekud;
 - isendite vaatlus, liikide ja tegevuste määratlemine;
 - teel hukkunud loomade liikide ja asukohtade määratlemine;
 - läbipääsude kasutamisele või mitte kasutamisele viitavate tunnuste fotograferimine;
 - tarade ja läbipääsude kahjustuste määratlemine ja fotograferimine.
8. **Teostatud tööd:**
 - seirevormi väljatöötamine;
 - välitööd;
 - kameraaltööd.
9. **Materjalid:**
 - lõpparuanne paberikandjal koos fototahvlitega;
 - vaatluste tabel, lõpparuanne, fototahvlid ja lisafotod CD-1;
 - täielik fotode ja skeemide kogu asub töö teostaja juures ja on alati saadaval.

10. Tulemused:

Jägala jõe sillaalune kallasrada

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	89	0	96
Saarmas	18	0	22
Rebane	19	0	21
Kass	9	0	9
Hiirlane	7	0	7
Metskits	1	0	5
Vihitaja	4	0	4
Partlane	3	0	3
Koer	3	0	3
Nugis	2	0	2
Jänes	1	1	2
Tuhkur	1	0	2
Linavästrik	1	0	2
Kährrik	1	0	1
Kobras	1	0	1
Hall-kärbsenäpp	1	0	1
Kärnkonn	1	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 17 liigist (või liigirühmast). Neist kõik olid kas tegutsenud silla all või kasutanud sealset kallasrada tee alt läbi minekuks. Seire tulemused näitavad, et silla alust kallasrada kasutavad kõige enam kärplased mink ja saarmas. Suured sõralsed ületavad maanteed meelsamini sillast Narva poole jääval metsavahelisel teelõigul.

Olulised tähelepanekud:

- Metsnugis ja tuhkur eelistavad risuvallide varju; mink hoidub veepiiri lähedale.
- Saarmas eelistab sillataladest jõe poole jäävat kaldariba, kuhu aga kõrge veeseisuga ei pääse. Vaatlusperioodi teisel poolel on saarmad hakanud julgemalt ka sillatala tagant läbi jooksmas (parempoolse silla Tallinna poolne kallas).
- Sillad kõmisevad iga auto ülesõidul ja on seega lisahäirefaktoriks.
- Jalakäijate värav vasakul pool teed Tallinna poolsel kaldal taras käib valet pidi lahti (peaks käima lahti jõe poole e. maanteest eemale, hetkel vastupidi) ja sulgub raskelt. Seetõttu jäetakse värav inimeste poolt tihti lahti.
- Vihitaja, hall-kärbsenäpp ja linavästrik pesitsevad silla all või vahetus läheduses.
- Väga intensiivne kalameeste liikumine ja kalapüük silla vahetus läheduses, kummipaaside vettelaskmise ja väljatuleku kohaks on kujunenud silla alune, mis on loomadele lisahäirefaktoriks.

“Musta Kassi” läbipääs

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Metskits	0	4	12
Rebane	0	2	8
Pöder	0	8	8
Kährrik	0	0	2
Mink	0	0	2
Kass	0	0	2
Kärp	0	0	1
Ilves	0	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 8 liigist. Neist aga keegi ei ole läbipääsu kasutanud. Samas on näiteks rebane läbipääsu piirkonnas kahel korral üle maantee läinud. Suured sõralised (põdrad ja metskitsed) ületavad maanteed meelsasti tarade Tallinna poolse otsa juures parklate piirkonnas.

Vana teetruup “Musta kassi” läbipääsust Narva poole

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Metssiga	0	6	6
Rebane	5	0	5
Kährrik	2	0	2
Metskits	0	1	2
Mink	0	0	2
Hiirlane	2	0	2
Kärp	1	1	1
Kass	1	0	1
Saarmas	1	0	1
Metstilder	0	0	1

Kokku registreerisime vanas truubis ja selle ümbruses loomi 10 liigist (või liigirühmast). Neist 6 liiki on truupi ka kasutanud. Kõige enam sobib vana truup rebasele ja kährrikule. Samas kasutatakse seda truupi vaid siis kui seal vett sees pole. Oluline on märkida, et kasutust on leidnud ka vanast teetruubist mõlemal pool teed metsa poole jäävad väikesed lisatruubid. Siin tuleks kindlasti soodustada loomade liikumist vanade truupide piirkonnas, seda enam et uus loomatunnel on siiani kahjuks jäänud loomade poolt kasutusse võtmata. Põhjuseks võib olla väike läbimõõt ja suur kaugus vanast harjumuspärasest truubist ja vooluveekogust.

Olulised tähelepanekud:

- Loomatunnelit pole kasutatud, eelistatud on pigem veidi eemal asuvat vana truupi.
- Loomatunneli vasakus suudmes püsis suve teise pooleni vesi, tõenäoliselt tuleks vasakul pool teed kraavitust kohendada.
- Loomatunneli vasakpoolset suuet on loomad suve teisel poolel kuivemal ajal kasutanud varje- või varitsuspaigana.
- Talvel matab lumi alumise tihedama osa ja väiksemad loomad pääsevad tarast läbi ning suunduvad maanteele.
- Loomatunneli otsad mattuvad talvel teelt lenduva lumevalli alla.
- Metskitsed ja põdrad ületavad teed kahe parklatasku vahelisel lõigul, sinna suunab neid loomatunneli tara.
- Loomatunneli tara on pea kogu ulatuses mõlemal pool teed kahjustatud inimese poolt (tõenäoliselt on siin teed ületanud Erna retkelised, seda kahtlust süvendab fakt, et tunnelist endast on inimene läbi roomanud). Kaaluda võiks taradele märgistuse paigaldamist, mis kutsuks nimesi üles neisse piiretesse vastutustundlikult suhtuma.
- Enamus vanu truupe on varakevadel vähemalt poolenisti vett täis ja suunavad sel perioodil need loomad, kes uut tunnelit kasutada ei taha, teele; suvel on vanad truupid kuivad ja kasutatavad võrdväärselt uutega. Välistada tuleks olukord, kus ka loomatunnelisse pääseb mõnel aastaajal vesi.
- Suursõraliste teeületuse koht võiks olla parklataskutest veidi edasi, kus teetrassi laius on kitsam ja ohud seega väiksemad. Selle soodustamiseks võiks kaaluda tarade alguse nihutamist parklatest ca 50 m Narva poole.
- Suvel on oluline, et kogu teeserv tarast kuni maanteeeni oleks niidetaud, sest muidu ei märka loomad kõrges rohus olevat tara, kui nad maantee poole liiguvad. Suur lage ala teisel pool tara muudaks nad ettevaatlikuks ja väldiks ”kogemata” ülehüppeid metsast maantee poole. Samas peaks jätma niitmata ojasängi ning loomatunnelist metsani ulatuva riba.

Kahala läbipääs

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Rebane	18	2	21
Kass	6	1	12
Ilves	10	0	11
Mink	9	0	10
Hiirlane	0	0	8
Konnad	1	0	5
Saarmas	3	1	4
Kährik	1	0	4
Väike kärplane	0	0	4
Metskits	0	0	2
Koer	0	0	1
Partlane	0	0	1
Kurvitsaline	0	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 13 liigist (või liigirühmast). Neist 7 kasutasid läbipääsu, rebane koguni väga usinalt. Üllatuslik on isegi ilvese valik truupi kasutada, mis veelgi lisab veendumust, et truup on hea. Samas on aga loomatunneliga samas piirkonnas hukkunud maanteel kaks rebast ja ka üks saarmas. Seetõttu tuleks kaaluda tarade paigaldamist, mis takistaks loomi oja juurest teele tulemast ning mõelda ojakallaste kujundusele nii, et loomad väljuksid ojast meelsamini läbipääsutrubi poolsel kaldal. Siiski näib see läbipääs olevat kõige paremini õnnestunud, seda nii kohavaliku kui ka mõõtmete poolest. Suured sõralised (põdrad ja metskitsed) selles piirkonnas peaaegu üldse ei liigu.

Kahala ojatrüüp läbipääsu kõrval, Narva pool

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	3	0	6
Saarmas	1	0	3
Hiirlane	2	0	3
Metskits	0	0	2
Rebane	0	0	1

Kokku registreerisime ojatrüubil ja selle ümbruses loomi 5 liigist (või liigirühmast). Neist 3 on truupi ka kasutanud. Üldiselt on aga kaksikrüüp aastaringselt vett täis (mis on ka loomulik arvestades trüubi esmast funktsiooni) ja läbipääsuna sobimatu. Ootamatu on saarma ja mingi poolt ojatrüubi tõenäoline läbimine ujudes (suve teisel poolel kahlates). Selle uudise tõestamiseks oleks vaja paigutada ojatrüubile elektroonsed seireseadmed. Suurte sõraliste (põdrad ja metskitsed) jaoks ei ole siin piirkonnas aga sobiv teeületuskoht (kõrge teetamm, suure ristmiku lähedus jne.) ning ka loomade liikumisteid arvestades puudub siin selleks vajadus.

Olulised tähelepanekud:

- loomatunneli ja ojatrüubi kohal teel kokku kolme liigi laibad (saarmas, rebane, kass).
- läbipääsu on vaatlusperioodi teisel poolel kasutama hakanud lisaks rebastele ja kassidele ka mink ja saarmas. Ka hiired ja konnad liiguvad tunnelis. Meeldiva üllatusena on läbipääsu kasutanud ja seal mõnda aega tegutsenud ka ilves (võib-olla pesakond).

- Tuleks kaaluda ojakallaste kujundust ja suunavate risuvallide paigaldamist ning läbipääsu kohal tarastamist selleks, et loomad ojast väljudes ei saaks minna maanteele ning tuleksid ojast välja läbipääsu poolsel kaldal.

Kailu läbipääs

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	3	0	6
Kährrik	0	0	4
Rebane	2	0	3
Kass	1	0	3
Hiirlane	0	0	3
Metskits	0	0	2
Siil	1	0	1
Koer	0	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 8 liigist (või liigirühmast). Neist 4 on läbipääsu kasutanud. Samas näib siin vähemalt esimesel ehitusjärgsel aastal tendents, et läbipääsuna on kasutuses eelistatult vana teetruup kui harjumuspärane ning vooluveekoguga seotud läbipääs. Loomatunnel on liiga väike ja paikneb ojasängist liiga kaugel.

Vana teetruup Kailu läbipääsust Narva poole

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	6	0	11
Kährrik	10	0	10
Hiirlane	4	0	4
Rebane	2	0	3
Metskits	0	0	1
Koer	0	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 6 liigist (või liigirühmast). Neist 4 on läbipääsu kasutanud. Võrreldes loomatunneliga on mingi ja kähriku liikumine teetruubis oluliselt intensiivsem ning seireperioodil on kõik kährikud seda truupi ka veendunult läbinud. Kaaluda tuleks vana truubi kohandamist läbipääsuna kasutamiseks, suunavate tarade paigaldamist nii, et teeületus oleks takistatud, kuid mõlemad läbipääsud soodustatud. Niitmisel peaks olema niidetud tarade ja maantee vaheline ala, kuid ojasäng ja loomatunnelist metsani ulatuv riba alati niitmata.

Olulised tähelepanekud:

- loomatrubi otsad mattuvad talvel teelt lenduva lumevalli alla.
- kasutusel mõlemad, nii uus tunnel kui vana ojatruup; vaatlusperioodi teisel poolel on lisandunud liike, kes läbipääsu kasutavad.

Kolga läbipääs

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipäasu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	16	0	19
Rebane	10	0	15
Kass	10	0	13
Hiirlane	0	0	9
Väike kärplane	1	0	6
Metskits	0	0	5
Saarmas	3	0	3
Kährrik	3	0	3
Jänes	0	1	2
Pöder	0	0	2
Konnad	0	0	1
Koer	0	0	1

Kokku registreerisime läbipäasul ja selle ümbruses loomi 12 liigist (või liigirühmast). Neist 6 kasutasid läbipäasu. Eraldi tuleks välja tuua, et eriti usinalt leidis läbipäas kasutust mingi ja rebase poolt. Samas peab aga mainima et seda läbipäasu (arvestamata Jägala ja Valgejõe sildu) on palju kasutanud ka inimene ja asustuse lähedust näitab ka kasside intensiivne liikumine siin. See läbipäas on hästi õnnestunud, seda ennekõike mõõtmete poolest. Suured sõralised (põdrad ja metskitsed) liiguvad siin piirkonnas piki teed ja teetammile ei lähe.

Kolga ojatruup läbipäasust Narva poole

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipäasu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Saarmas	3	0	8
Mink	2	0	8
Metskits	0	0	2
Kährrik	0	0	1
Sinikael-part	0	0	1

Kokku registreerisime ojatruubil ja selle ümbruses loomi 5 liigist. Neist 2 poolveelist imetajat – saarmas ja mink – ka kasutasid truupi läbipäasuna, kuid vaid siis kui sealt ei pidanud läbi ujuma (kevad-talvel mööda jääd või siis, kui peale ägedat vihmaperioodi oli ühte kaksiktruubi torusse kogunenud piisavalt setteid. Kuival sügisperioodil sai ojatruupidest ka läbi kahlata. Olulise märkusena tuleks siin mainida just vihmade mõju ja setete liikumist, mis võib Kolga oja voolusängi tugevalt muuta ning saada saatuslikuks allavoolu paiknevale ebapärlikarbi asurkonnale. Kaaluda tuleks kallaste ümberkujundamist setete vältimiseks ning loomade ojast väljumise soodustamiseks vaid läbipäasu poolsel kaldal. Võiks mõelda piirdetarale, mis takistab loomade minekut teetammile.

Olulised tähelepanekud:

- Läbipäasu on vaatlusperioodi teisel poolel agaramalt kasutama hakatud.
- Tunnelisse koguneb sügisel haavalehti, mis kõndimisel või tuulega krabisevad ja on häirefaktoriks loomadele.

Valgejõe sillaalune kallasrada

- Seiratud kordi: 23
- Registreeritud liigid ja läbipääsu läbimise või selle lähistel teeületuse kordade arv:

Liik	Läbitud kordade arv	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Mink	41	0	42
Metskits	0	20	22
Kobras	13	0	19
Pöder	0	14	14
Rebane	7	0	7
Saarmas	4	0	5
Ondatra	2	0	2
Kährrik	2	0	2
Linavästrik	1	0	1
Partlane	1	0	1
Räästapääsuke	1	0	1
Nugis	0	1	1
Ilves	0	0	1
Karu	0	0	1

Kokku registreerisime läbipääsul ja selle ümbruses loomi 14 liigist. Neist 9 olid kas tegutsenud silla all või kasutanud sealset kallasrada tee alt läbi minekuks. Seire tulemused näitavad, et sarnaselt Jägala silla alusele kasutavad kallasrada ka siin intensiivselt kärplased mink ja saarmas. Samas on oluliselt suurem siin kopra tegevus.

NB! Suured sõralised ületavad maanteed väga aktiivselt sillast 100-200 meetrit Tallinna poole jääval alal. Kokku registreerisime siin 20 metskitse ja 14 põdra teeületust ca 100 meetri laiusel lõigul. Veelgi enam aga näitab selle lõigu olulisust fakt, et registreerisime siin ka pruunkaru ja ilvese teeületuskatseid (mõlemad aga suundusid teeservalt metsa tagasi). Arvestades siinset reljeefi ja kasutusintensiivsust oleks siin vägagi potsentsiaalne koht ökodukti ehitamiseks.

Olulised tähelepanekud:

- Kärplased eelistavad risuvallide varju.
- Saarmas eelistab sillataladest jõe poole jäävat ala, kuhu aga kõrge veeseisuga ei pääse; vaatlusperioodi teisel poolel on mõnel korral ka sillatala tagant läbi läinud. Nadal veeseis sügisel paljastas kallasraja kogu ulatuses mõlema silla all sillataladest jõe pool.
- Parem pool teed Tln poolsel kaldal on suviti Lahemaa ja Kõrvemaa turismiarendajate veematka gruppide Valgejõelt mahavõtmise koht. Pidevalt autod, inimesed, lõkked, muusika, prügi, lõhnad jm. Seetõttu on juunist augustini silla aluse läbipääsu kasutamine loomadel tugevalt häiritud. Mõnel vaatluskorral ei olnud terve nädala jooksul ükski loom silla all liikunud.
- Valgejõe silla põrkepiirde Tln-poolsest lõpust ca 150-200 meetrit Tln poole on intensiivne metskitsede ja põtrade teeületuskoht.

Metsariba enne Jägala ristmiku

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja teeületuse kordade arv:

Liik	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Metskits	7	28
Rebane	3	8
Põder	4	8
Mutt	0	4
Koer	0	1
Valge-toonekurg	0	1

Kokku registreerisime piirkonnas loomi 5 liigist. Neist 3 ületasid siin ka teed. Seire tulemused näitavad, et metsariba tõepoolest suunab sõralisi siin teele. Kaaluda võiks vasakpoolisel teeserval oleva väikese võsatuka harvendust, mis paljastaks metsaribast paremalt teele pürgivatele loomadele tegeliku olukorra teisel pool teed – suured lagedad väljad – ja vähendaks seega nende huvi teeületuseks.

Olulised tähelepanekud:

- Jägala ristmiku tarastamine suunab vähemalt paremalt poolt metskitsed ja ka põdrad selle metsariba juures teed ületama. Kuna vasakul pool teed on üsna avamaastik, siis tihti pöörduvad loomad peagi üle tee tagasi.
- Metsariba kohal mõlemal pool teed tuleks külgnähtavuse parandamiseks teostada harvendusraiet.
- Elektrooniline ohumärk tuleks sisse lülitada.

Jägala ristmiku tarade lõppemiskohad

- Seiratud kordi: 21
- Registreeritud liigid ja teeületuse kordade arv:

Liik	Teeületuste arv	Registreeritud kokku
Metskits	26	58
Põder	4	7
Rebane	4	6
Konn	0	5
Metsnugis	2	4
Koer	1	4
Mutt	0	3
Valgejänes	0	2
Ronk	2	2
Kärp	0	1
Mink	0	1
Lehelind	0	1

Kokku registreerisime piirkonnas loomi 12 liigist (või liigirühmast). Neist 6 ületasid siin ka teed. Eriti intensiivselt suunab tara metskitsede liikumist just tara lõppemiskohtadesse, st metskitsele on tara takistuseks. Ühel korral on metskits jooksnud tara märkamata suurel kiirusel vastu tara maantee poole ning tagasi põrganud ning ühel korral üritanud tarade vahelt metsa pääseda, kuid tagasi kukkunud. Põtrade puhul on tara saanud just õige kõrguse ja tugevusega: tarade vahele kogemata lõksu jäänud põdrad suudavad üle tara metsa hüpata (paraku saab tara siis küll kannatada, kuid loomad seni ei ole õnneks viga saanud). Ettevaatlikuks teeb aga tõsiasi, et suve

teisel poolel ei niideta tarade ja tee vahelist ala täies ulatuses, mistõttu kõrge rohu tõttu loomad enam tara ei märka. Sel perioodil on toimunud ka kaks põdra ülehüpet tarast maantee suunas, mida niitmise puhul kindlasti ei oleks olnud (loomad märkavad tara ja selle taga olevat lagedat ala ning maanteed ning mitte miski ei sunni neid sinna pürgima. Seevastu kõrges rohus toimusid need vastupidised ülehüpped kindlasti kogemata. Puudu on üks taralõik Piibe mnt Jägala jõe poolsel serval ning tarades olevad väravad on tihti lahti. Tagasihüppekohad võiksid olla palju suuremad ja laugemad, igast küljest lähenetavad (künkakujulised) ning kaaluda võiks ka loomade teeületuse ohutumaks muutmiseks tarade Tln poolse alguse nihutamist 50 m metsaserva algusest ristmiku poole.

Olulised tähelepanekud:

- Nii põdrad kui kitsed satuvad tarade vahelisele alale, kokku on põder tarast üle hüpanud 9 korral, et tarade vahelt pääseda.
- Tagasihüppamiskohad ei toimi, neid oleks vaja laiemaks ja laugemaks ehitada; vasakpoolset tagasihüppe kohta on metskits võib-olla ühel korral kasutanud; üldiselt liigutakse neist kaarega mööda.
- Kõik väravad taras vajavad ümberseadistust, sest nad käivad raskelt, ei sulgu ise ja jäävad seetõttu tihti lahti.
- Piibe mnt-l on vaja tarastada ka jõe poolne külg teest.
- Ristmikualale jäävad metsatukad tuleks ilmselt oluliselt harvendada, et vähendada metsloomade tungi ristmikualale, kuid alles pärast seda, kui Piibe mnt. ja Jägala jõe vahele on lisatud puuduv tara.
- Taradest tee poole jäävat ala on vaja pidevalt niita, et sinna ei kasvaks tara varjavat kõrgrohustut.

Üldised tähelepanekud ja ettepanekud

Vaatlusperioodi teasel poolel on tunduvalt lisandunud läbipääsudel vaadeldud liike ning läbipääse on märksa agaramalt kasutama hakatud. Saarmad on õppinud kasutama Jägala uue silla alust sillatala tagust kuiva ala, kuigi nad teevad seda ilmselt vastumeelselt. Ka Kolga ja Kahala läbipääsudes on paaril korral registreeritud saarmat, mis viitab sellele, et loomad on hakanud uusi läbipääse omaks võtma. Tõenäoliselt kasutavad praegu vaid mõned julgemad isendid neid läbipääse, kuid see julgustab aremaid ja kujundab ümber kohalikud käigurajad. Mink on tavaline juba kõigis läbipääsudes (v.a “Musta Kassi” läbipääs, mille vasakpoolsest otsast ei ole ka juuni lõpuks vesi lahkunud). Erakordne on Kolga läbipääsu kasutamine ilvese (või terve pesakonna) poolt, kes jälgede järgi otsustades oli(d) seal mõnda aega tegutsenud (võib-olla küttinud). Jahipidamiseks kasutavad tunneleid ka rebased ja kassid, kellel ilmselgelt puudub vajadus läbipääsude sihivaraseks kasutamiseks, sest tunneli korra läbinud, liiguvad nad mõnikord kohe selle suudmest väljudes üle maantee taas tagasi. Valgejõe silla all tegutsesid kevadel meelsasti koprad, viidates vaikusele ja rahule seal; juunis on silla alune aga muutunud turismiarendajate parklaks, kus oodatakse jõe pealt saabuvaid veematkajaid. Loomade liikumine seal on alates juunist mitmeid kordi vähenenud ning hoogustunud taas augusti teisel poolel.

- Jägala ristmikuala ja teiste tarastatud piirkondade juures on vaja niita taradest kuni teeni jäävat ala, jättes loomatunnelite juures vanade truupide ja läbipääsude juurde teega risti kuni metsani niitmata ribad.
- Jägala ristmikualade algust võiks nihutada 50 m edasi, et võimaldada metsloomadele teeületuskoht vahetult metsaservas ning tagasihüppe kohad ehitada suuremaks ja laugemaks.
- Tarades olevad väravad vajavad ümberehitusi, et nad avaneksid ainult tarast metsa poole ning sulguksid ise.
- Lisada oleks vaja taralõik Piibe mnt Jägala jõe poolsele küljele ning tõenäoliselt pikendada Piibe mnt tarastust.

- Metsariba enne Jägala ristmikuala, elektroonilise ohumärgi juures: harvendusraie mõlemal pool teed nii, et paremalt metsaribast teele pürgivad loomad näeksid üle tee olevaid lagedaid välja. Praegu varjab selle vasakul olev võsa. Seetõttu liiguvad loomad üle tee ning avastades, et teisel pool teed on tegelikul lage ala võsa taga, pöörduvad üsna varsti tagasi. See on kahekordne teeületus ja kahekordne oht.
- Sildade aluseid ei ole vaja niita, kuid risuvallid võiksid olla pikemad (kuni metsani) ja suuremad. Kuidagi tuleks piirata inimtegevust sildade all (kalamehed nii Jägala kui Valgejõe all ning matkajad ja pidutsejad Valgejõe silla juures), näiteks vastavate teavitavate siltidega, mis võib-olla osal inimestest tekitavad mingitki reaktsiooni. Sama Kahala ja Kolga loomatunnelite juures, kus inimesed neid läbipääse kasutavad. Teavitavate siltidega võiks varustada ka kõik loomatarad.
- Sildade all peaks igal aastaajal olema kuiva kallasrada sillataladest jõe poolsel küljel. Selleks on võimalik ehitada puidust "riiuleid" või ujuvaid pontoone sillatalade jõepoolsele küljele (samas ohustab neid talvel jää) või täita pinnasega laugelt üles sillatalani (nagu praegu on Valgejõe vasakpoolse silla teisel kaldal metallpiirdega jõest eraldatud kallasrada talast jõepoolsel küljel. Vaja oleks suurvee perioodi jaoks selliste servade lauge pinnasega tõstmise tala suunas). Seal, kus vesi voolab igal aastaajal mõlemal pool sillatala, on kuiv kallasrada alati olemas.
- "Musta kassi" ja Kailu läbipääsud on liiga väikese läbimõõduga ja asuvad harjumuspärastest loomade käiguradadest (ojad ja kraavid, vanad suured betoontruubid) liiga kaugel. Seetõttu eelistavad väikeulukid vanu ojatruupe. Siin võiks kaaluda tarade ja risuvallidega suunamist, vee ümberjuhtimist vanadest truupidest kõrgvee ajal, läbipääsude lume alla mattumise takistamist talvel, läbipääsude suudmete varjamist madalhaljastuse või niitmata jätmisega, tagades samal ajal valgus paistmise tunneli teisest otsast jm. meetmeid).
- Kahala ja Kolga läbipääsud toimivad hästi. Takistamiseks loomade teetulekut läbipääsude juures, oleks vaja paigaldada vastav tara ning kujundada ümber läbipääsude juures olevate ojade kaldad nii, et loomad saaksid ojasängist väljuda vaid läbipääsu poolsel kaldal. Risuvallid loomade juhtimiseks tunnelisse. Samas ei tohi ümberkujundus suunata piki maanteeosade liikuvaid loomi maanteele ega takistada nende liikumist paralleelselt teega.

Esimeste loomadele mõeldud läbipääsude valmimine maanteel ja seire läbiviimine seal on oluline teetähis Eesti maanteeliikluse ja loodusliku loomastiku konfliktide lahendamisel ning mõlemapoolsete ohtude vähendamisel. Poole aasta pikkune seireperiood on näidanud nii mõndagi. Põhjapaneevate kokkuvõtete tegemiseks oleks hädavajalik jätkata seiret ka talveperioodil ning vaatlusaluste läbipääsude juures esimese vaatlusperioodi tulemuste alusel soovitatud muudatuste tegemisel jätkata seiret ka edaspidi. Kolga oja ja Loo jõe truupides oleks hea katsetada elektroonseid jälgimisseadmeid, milliste väljatöötamisest võiks abi olla ka nn. loomafooride jt. jälgimissüsteemide arenguks edaspidi. Töörühm on valmis selliseid arendustegevusi ja katsetusi läbi viima, nõustama ja juhendama. Siinse uurimuse alusel tehtud soovitude võimalikul elluviimisel on töörühm alati saadaval vajalike selgituste jagamiseks.